Ministère de l'Education nationale

Njàng CI

Téere elew

Wolof

Tome 2

2023

©

USAID
DU PEUPLE AMERICAIN

Ce travail est disponible sous la licence Creative Commons Attribution 4.0 IGO. Sous cette licence, il est accordé le droit de copier, de distribuer, de diffuser et d'adapter ce document y compris à des fins commerciales selon les conditions énoncées sur le site électronique suivant :
https://creativecommons.org/

PREFACE

Dans le cadre de l'amélioration de la qualité des enseignements-apprentissages, le Ministère de l'Éducation nationale du Sénégal, avec l'accompagnement de l'Agence des Etats Unis pour le Développement International (USAID) œuvre pour le relèvement des performances scolaires. Cet accompagnement, notamment dans des activités de lecture en début de scolarité au Sénégal a abouti à des résultats positifs en démontrant à quel point il est important de promouvoir l'enseignement et l'apprentissage de la lecture dans une langue que les élèves utilisent et comprennent. Dans les régions qui ont mené à la fois une étude de référence sur les performances en lecture des élèves et une évaluation Endline pour mesurer les progrès accomplis, les résultats ont montré une augmentation significative du nombre d'élèves du Cours Préparatoire (CP) ayant atteint le niveau de maîtrise requis en lecture.

Ainsi, dans le souci d'internaliser les acquis, le Ministère de l'Education nationale, en partenariat avec l'USAID, a mis en place le Programme Renforcement de la Lecture initiale pour Tous (RELIT) qui s'inscrit dans la dynamique d'atteinte des objectifs de qualité définis dans le Programme d'Amélioration de la Qualité, de l'Équité et de la Transparence (PAQUET).

Etant donné que les performances en lecture sont fortement tributaires de l'accès des apprenants à des intrants de qualité, le matériel didactique constitue dans le programme RELIT un intrant de qualité, à côté du développement professionnel des enseignants et du coaching de proximité.

Conçu et réalisé pour servir de support à l'ambition du ministère de matérialiser la réforme bilingue à travers le Modèle harmonisé d'Enseignement bilingue (MOHEBS), cet outil prend en compte le domaine Langue et Communication du Curriculum de l'Education de Base (CEB). Élaboré sur la base d'expériences éprouvées, menées à travers le monde et adaptées au contexte sénégalais, il sera utilisé dans la phase expérimentale dans les nouvelles régions de Tambacounda et de Kédougou.

En effet, les évidences en apprentissage de la lecture initiale démontrent que le recours aux langues que parlent et comprennent les enfants, l'adoption du principe de décodabilité, l'application d'une approche d'apprentissage systématique, explicite et structurée permettent aux enfants de lire.

Au vu des nombreuses expertises sollicitées et l'implication des structures du MEN dans le processus de production, il est à espérer que l'outil constituera un support de qualité devant apporter une réponse effective à la volonté du Ministère de l'Éducation nationale d'améliorer sensiblement les performances en lecture.

C'est le lieu de remercier l'USAID pour son précieux concours et d'inviter tous ceux qui auront en main cet outil à en faire un bon usage.

Le Ministre de l'Éducation nationale

Dr Cheikh Oumar ANNE

Avant-propos

Pour aider les élèves sénégalais à réussir l'apprentissage de la lecture dès les premières années de leur scolarité, le programme Renforcement de la Lecture initiale pour Tous (RELIT) a conçu cet outil de classe en langue nationale dans une approche syllabique. Il est destiné aux élèves de Cours d'Initiation (CI).

C'est aussi un outil qui va permettre à l'enseignant(e) de travailler régulièrement les capacités de lecture des élèves. Il renferme ainsi des activités pour apprendre à lire en classe mais également des tâches de renforcement à réaliser par l'élève, à la maison. Il est fondé sur le respect du principe de la décodabilité. Cela revient à dire que l'élève apprend progressivement sur la base de lettres, de sons et de mots déjà étudiés.

Dans la progression, l'élève apprend à reconnaître les sons à l'oral et à l'écrit, à combiner des lettres pour former des syllabes, à associer des syllabes pour former des mots, à lire des mots familiers et des mots inventés, des phrases et des textes de façon fluide et à s'essayer à trouver le sens des mots et des phrases qui sont lus.

La démarche préconisée recommande fortement de :
- utiliser régulièrement le manuel pour dérouler toutes les activités de lecture en classe ;
- amener l'élève à pointer du doigt l'objet à lire pendant au moins six secondes en lui accordant toute son attention ;
- amener l'élève à lire à haute voix tous les jours ;
- amener l'élève à exploiter des images aux fins de prédictions pour la compréhension de textes oraux.

Outil indispensable à la fois pour les activités de lecture en classe et pour la réalisation des tâches de consolidation à la maison, ce manuel est un intrant de qualité pour aider les élèves à développer, avec un minimum d'assistance, leurs compétences en lecture.

RELIT

Table des matières

Semaine 15 : 06

Semaine 16 : 20

Semaine 17 : 33

Semaine 18 : 46

Semaine 19 : 59

Semaine 20 : 61

Semaine 21 : 74

Semaine 22 : 86

Semaine 23: 99

Semaine 24 : 113

Semaine 25 : 115

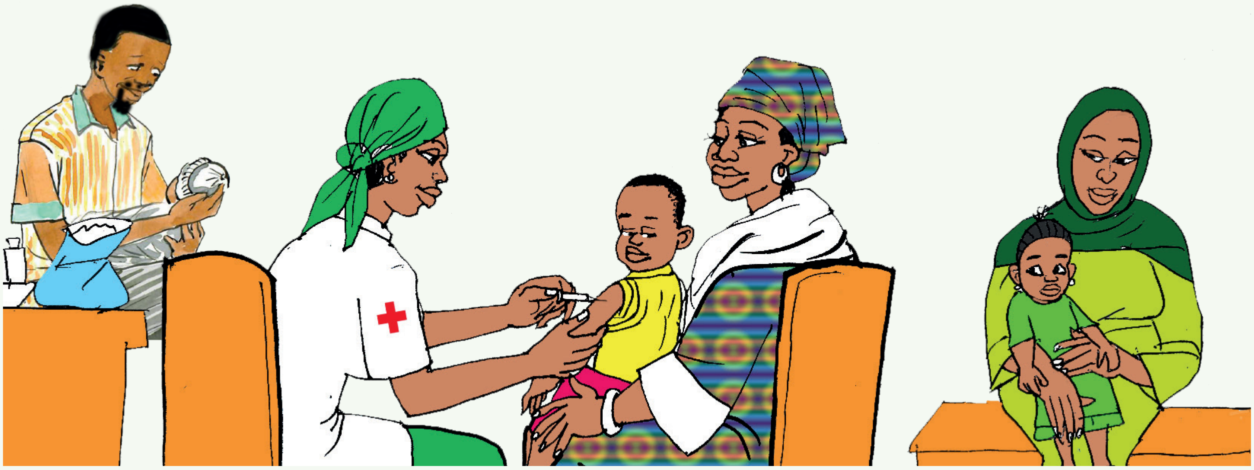

g	ii	b	S	o
P	K	R	ëe	fi
egg	puu	ëm	gii	eer
tagar	bëer	pëtëm	tàmm	kuur

■ Alima moo roose garab gi.
● Mari foral koko bi.

■ Làlla moo abal Galas motoom.
● Bàlla moo lal lal bi.

■ Abalal Sali sa saag bi.
● Moor moo bale kalaas bi.

■ Kër Keebaa, aka sori !
● Mata, gisoo sama saag ?

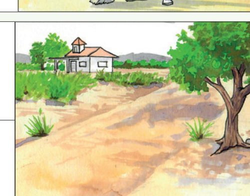

é - É	létt	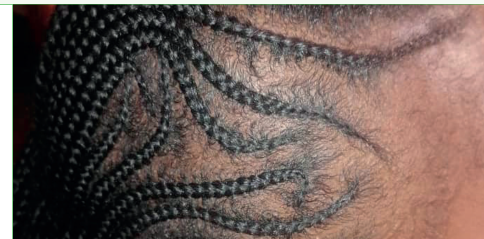
ée - Ée	téere	

★

f	ée	fée
k	é	ké
g	ée	gée
l	é	lé

▲

é	g	ég
ée	t	éet
ée	m	éem
t	é	té

■	fée	ké	gée	lé	dée	éeg
●	ég	éet	éem	té	ékk	éer

u - U	bul	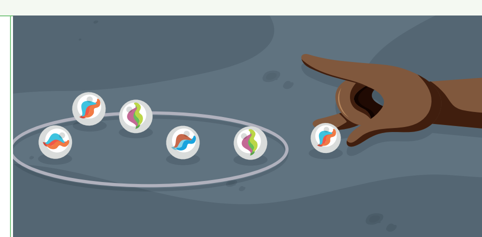
uu - Uu	kuur	

★

g	u	gu
k	uu	kuu
uu	s	uus
u	t	ut

▲

uu	l	uul
u	m	um
f	uu	fuu
t	u	tu

■	gu	kuu	uus	ut	suu	su
●	uul	um	fuu	tu	buu	uuf

★	lée	bal	léebal
▲	Bu	re	Bure
■	mée	bal	méebal
●	lée	bi	léebi
♥	fée	te	féete

tuu	ru	tuuru
mé	bet	mébet
lét	tu	léttu
u	ti	uti
Fuu	ta	Fuuta

★	léebal	tuuru	méebal	léebi
▲	Bure	mébet	léttu	suukar
■	méebal	léttu	lépp	muus
●	léebi	uti	téll	fuddu
♥	féete	Fuuta	léemu	luuma

U	ée	uu	Ë
étt	uur	rus	tëe
ukk	éeg	bë	uus
tukki	gësëm	léemu	kuur

★	U	ée	uu	É
▲	uu	É	ée	U
■	ée	Uu	u	É

★	uul	lét	gu	bée
▲	suu	gée	ut	él
■	kureel	téere	tuuru	mébet

Rëbbkat bi

Kàbb, rëbbkat bu mag la. Am bés, mu topp àll bi ba gis garab gu mag te bari ker. Garab gi bari na seku itam. Kàbb bëgg a fab laspeeram. Ca noonu la Maam Sému agsi, tere ko ko.

é

létt

Kéekuta, ubal téere Buuba bi.

uu	é	ée	u
gée	ukk	puu	égg
uus	épp	buu	gé
guro	fésal	féete	tuuru

Faatu, Fuuta la féete.

Kàbb moo topp àll bi ba gis garab gu mag te bari ker. Garab gi bari na seku itam.

é

téere

Léemu Géy moo fab kuur gi.

uu	É	g	ée	Uu
ë	U	ëe	M	k
O	ii	I	b	é
ee	e	f	S	Ée

■ Kër gu rafet laa gis fale.
● Béti moo bale ëttu kër gi.

■ Siga moo ma ko tere.
● Faatu mii, ku taaru la.

■ Bada moo abal Satu moto.
● Tegal ma saag bi foofu.

■ Maafe la Mata togg.
● Kaas bu tuuti la ma abal.

ó - O	póli	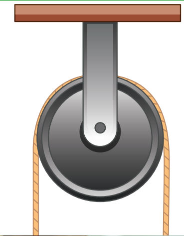
óo	óom	

★

k	óo	kóo
b	ó	bó
óo	m	óom
ó	l	ól

▲

óo	k	óok
ó	b	ób
f	óo	fóo
p	ó	pó

■	kóo	bó	óom	ól	góo	ób
●	óok	ób	fóo	pó	sóo	bóo

★	bó	li	bóli
▲	sóo	bu	sóobu
■	g	óom	góom
●	póo	tit	póotit
♥	t	óol	tóol

bóo	li	bóoli
gó	si	gósi
sóo	ru	sóoru
fóo	tal	fóotal
lóo	ral	lóoral

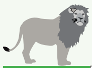

★	bóli	bóoli	lóor	góobi
▲	sóobu	gósi	póot	fóot
■	góom	sóoru	bóom	tóokoor
●	póotit	fóotal	sóoraat	bóof
♥	tóol	lóoral	lóor	góobi

Ó	óo	o	ó
bó	góo	óor	ót
ógg	óof	fóo	tóor
gósi	sóoru	Kóli	lóoral

★	Ó	ó	Óo	Óo
▲	ó	Óo	Óo	ó
■	ó	Óo	Ó	Óo

★	sóo	bó	óob	óg
▲	óok	óor	ró	pó
■	póli	kóli	tóor	góor

Góorgi

★ Góorgi moo tuur póotit mi. Moo ma abal téere taalifam bi ak balam bi, ma fo ci tuuti ak sama rakk Aamadu. Moom, ku bëgg futbal la.

ó

póli

Góorgi, abal ma sa póli bi.

Óo	ó	Óo	ó
fóo	bóo	óof	ós
óol	óot	kóo	póo
góor	fóoti	gósi	póotit

Ginaar gi moo ko bóof.

Lóota dafa bëgg a dem kër magam Móodu. At la toog demul Dóoji. Suba teel la ko Tóoli léttal boppam ba mu rafet. Maam Góora moo ko utal sarica.

ó

óom

Ginaar gee ko bóof.

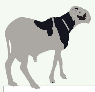

g	P	u	O	ë
M	k	Ée	óo	Uu
i	B	ii	F	r

★	buu	épp	uus	ól
▲	bu	éem	gé	lóo
■	épp	óor	sée	ub

★	Góora moo sóoru ku ko ëpp.
▲	Boo suuree rekk, ubal bóoli bi.
■	Fóotal ma sama palto boobu, leegi.

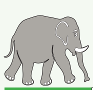

★

Góorgi

Moom Góorgi moo fat bóoli bi. Ba mu noppee mu àbb ab póli. Teel naa rootali Póol lu mu raggee fasam.

★	Bul tuur póotit mi, noppeeguma.
▲	Sama mag moo ma abal téereem.
■	Sottil te bu mu lóor ; Kura lekk ba suur.

★	Bi mu amee fukki fan, nu demaat palaasu Góora. Gis nanu fa piis bu rafet. Sama maam dafa bëgg mu defaral ma robb bu taaru.

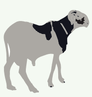

ó	Óo	g	ii	p
M	ë	oo	Ëe	F
gó	óom	kóo	bó	sée
séet	póli	kër	bóli	óbbali

- Maafe la Góora Wàdd bëgg.
- Mata moo tilimal robbam.

- Kariim moo moom bul bi.
- Galas, góor gu bëgg gósi la.

■ Gaas moo fóot kaala gi.

● Lëg, mala mu bëgg karoot la.

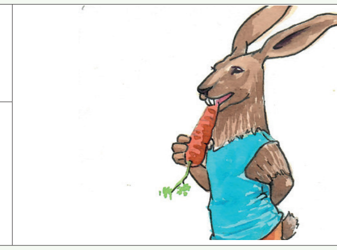

■ Bukki moo am seel, romb Lëg.

● Momar moo toog palaasu Astu.

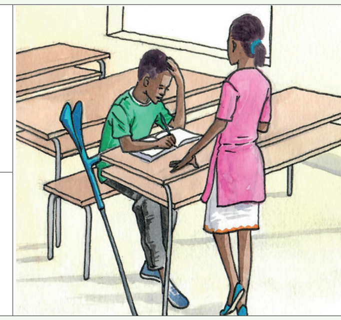

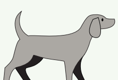

c - C	cin	
cc	soccu	

★

c	aa	caa
o	cc	occ
c	uu	cuu
i	cc	icc

▲

à	cc	àcc
c	e	ce
e	cc	ecc
c	oo	coo

■	caa	occ	cuu	icc	uuc	cée
●	àcc	ce	ecc	coo	cóo	oc

x - X	xar	

★

x	uu	xuu
o	x	ox
ee	x	eex
uu	x	uux

▲

ë	x	ëx
x	ee	xee
i	x	ix
x	óo	xóo

■ ●	xuu	ox	eex	uux	iix	xé
	ëx	xee	ix	xóo	xée	xii

★	tàc	cu	tàccu
▲	fe	xe	fexe
■	xa	lam	xalam
●	fec	ci	fecci
♥	xë	cc	xëcc

xee	lu	xeelu
ce	re	cere
xi	baar	xibaar
see	xal	seexal
xel	tu	xeltu

★	tàccu	xeelu	xalam	xibaar
▲	fexe	cere	seexal	xëcc
■	xoole	caabi	nasax	rocci
●	tëccu	xale	caabi	xeme
♥	neexal	mucc	baxal	céetu

X	c	uu	Ó
ótt	ecc	uur	lóor
xee	ex	icc	ce
caada	xeme	picc	fexe

★	X	c	Ó	é
▲	uu	C	óo	x
■	x	C	ée	X

★	xuus	ecc	xóo	cée
▲	iix	sox	noc	tëcc
■	soccu	soxal	céeli	xeereer

Set-setal

Gox bi tilim na lool. Meer bi bëgg a amal set-setal bu mag. Mu bëgg koo sas ekibu gox bi ak képp ku bokk ci gox bi. Sama xarit Xaali moo ma abal bale, rato ak peel. Xàbbaan moo tax lii am ; gox bi set na.

c

cin

Ekibu gox bi la meer bi sas set-setal bi.

x	c	ó	óo
xuu	ucc	xóo	có
gó	ëx	occ	póo
Góora	féete	bóli	xiiru

Caba seexu Ummi moo togg cere.

Meeru gox bi moo bëgg a amal set-setal bu mag. Ekibu gox bi ak képp ku fi bokk la ko sas. Moom sax abale na bale, rato ak peel.

c

soccu

Roccil buum gi ci póli bi.

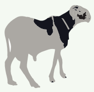

x	C	ó	uu	é
c	ée	u	Ó	X
u	ée	g	x	c
ë	c	m	K	x

■ Utum xam-xam lu baax la ci xale.

● Meeri bi moo setal gox bi.

■ Góora moo óbbali.

● Xadi la magam di gërëm.

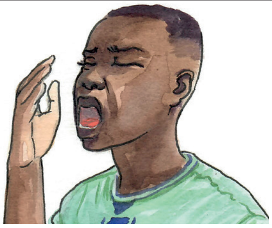

■ Kósi la maam Caba dëkk.

● Ci taabal la boolu ceeb bi tege.

■ Roccil buum gi ci póli bi.

● Màrse Kermel moo am sippax.

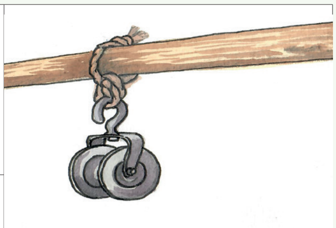

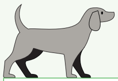

q	caq	

★

ë	q	ëq
u	q	uq
e	q	eq
à	q	àq

▲

e	q	eq
a	q	aq
é	q	éq
i	q	iq

■	ëq	uq	eq	àq	éq	óq
●	eq	aq	éq	iq	aq	ëq

★	to	qi	toqi
▲	së	qët	sëqët
■	su	qi	suqi
●	g	ëq	gëq
♥	so	qi	soqi

ta	qal	taqal
pu	qus	puqus
lu	qi	luqi
së	qal	sëqal
ta	qal	taqal

★	toqi	taqal	luqi	gëq
▲	sëqët	puqus	guqi	guro
■	suqi	muqi	sëqal	caq
●	naq	sëqët	naqar	cuq
♥	soqi	taqal	séq	sëq

Q	q	q	Q
oq	qat	qus	qi
qal	qi	qat	qus
suqi	sëqët	puqus	taqal

★	Q	q	Q	q
▲	q	Q	q	q
■	q	q	q	q

★	qus	uq	éq	qat
▲	aq	qi	qal	ëq
■	gëq	sëqal	suqi	buqat

★

Oto Xaali bi

Bi Roqi toogee gisul xaritam Xaali, mu fëx, utali këram. Mu fekk ko mu toog ci ëtt bi. Xaali gis Roqi, bég lool. Xaali won na ko otoom bi. Aka rafet !

q

caq

Roqi am na caq.

Q	q	Q	q
qa	qus	iq	qa
eq	iq	aq	ëq
sëqal	séq	toqi	sëqët

Suqil ginaar gi te togg ko.

Roqi moo war a taal reer. Moom moo suqi séq gi, defar ko ba mu baax, toggal ko maam Xadi.

q

caq

Roqi moo suqi séq gi.

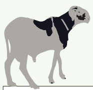

q	X	c	u	uu
é	r	l	s	q
ëe	m	ë	ii	g

★	kuu	uq	eex	uum
▲	qa	egg	guu	xoo
■	ëer	oos	sée	obb

★	Roqi moo soqle Xadi.
▲	Ami moo ko foq.
■	Roqi moo suqi séq gi.

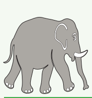

★

Oto bi

Xaali moo am oto bu rafet. Bi xaritam, Roqi gisee oto bi, mu àbb ko ko. Xaali abal ko otoom bi, fo ak moom. Xaali bég lool.

★	Ab pataas la fa sullee.
▲	Xellilal Roqi meew.
■	Sex ko, sàqami ko ba mu mokk.

Oto bi

★ Aka rafet, oto Xaali bi ! Bi ko xaritam Roqi gisee la fëq, uti kër ga. Xaali gis xaritam bi, bég lool. Mu abal Roqi otoom bi, fo ak moom.

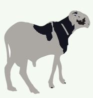

q	x	oo	g	ii
p	m	ëe	é	uu
qa	xóo	gó	kóo	gë
gósi	kóoni	taqal	xóot	séetu

■ Góora moo root barigo bi.

● Riki moo bów, mu làlli.

■ Séq gu mag gi moo réer.

● Roqi moo suqi séq gi.

■ Xadi Xumma
moo taal reer.

● Xaali moo toxal xar mi.

■ Roqi moo soqle Xadi
basi bi.

● Muniir sa sëqat si moo
metti.

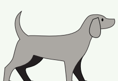

d - D	dàll	
dd	kuddu	

★

d	aa	daa
e	dd	edd
d	óo	dóo
i	dd	idd

▲

à	dd	àdd
d	uu	duu
d	é	dé
u	dd	udd

■	daa	edd	dóo	idd	dii	odd
●	àdd	duu	dé	udd	ood	dë

w - W	welo	
ww	tàwwi	

★

w	ee	wee
e	ww	eww
w	u	wu
ë	ww	ëww

▲

à	ww	àww
w	o	wo
i	ww	iww
o	w	ow

■	wee	àww	wu	ëww	wa	éww
●	eww	wo	iww	ow	óww	wu

★	kàd	du	kàddu
▲	we	lo	welo
■	Waa	lo	Waalo
●	lew	wu	lewwu
♥	xàw	wi	xàwwi

làw	wi	làwwi
da	ba	daba
wu	rus	wurus
tee	wal	teewal
xew	wi	xewwi

★	kàddu	làwwi	xàwwi	Wóli
▲	welo	daba	siiwal	xëcc
■	Waalo	wurus	yàwwi	wure
●	lewwu	teewal	wori	meew
♥	xàwwi	xewwi	weesu	wisal

w	d	c	uu
wu	edd	ëgg	ci
iw	di	gëe	cée
céeli	gedd	diw	tàwwi

★	W	d	Q	x
▲	d	w	x	q
■	x	C	w	D

★	éew	udd	àq	eex
▲	xuu	qa	duu	occ
■	duus	lewwi	coow	fexe

Waali Aaw

At mii, taw bi dafa bari lool fii ci Kàccot. Lii moo tax, toolu Waali Aaw bi bari gerte ak dugub. Moom ku am pasteef la, di dimbali ki soxla. Waali Aaw ku bëgg goxam bii di Kàccot la.

w

welo

Awa am na kado ; welo la.

w	uu	d	c
éex	óom	occ	cuu
wuu	ëq	aw	xoo
wure	tàwwi	wax	toqal

Waali Aaw moo wuutu Wóli bi mu demee.

Taw bee teel a wàcc. Looloo tax doktoor Wólimata Wele xamal waa gox bi li ci feebaru sibiru, artu képp ku fa bokk.

w

tàwwi

Waali moo tàwwi laspeeram.

w	C	Ee	d	X
q	x	d	Uu	ëe
D	x	G	X	w
C	ée	u	é	Q

■ Waali, rëbbkatu picc la.

● Daba Wele dafa tawat.

■ Góora Wàdd dafa réeral dàllam.

● Wólimata moo dem rooti.

■ Kariim moo wat kawaram ca watkat ba.

● Fadel moo bokk ci rawante welo bi.

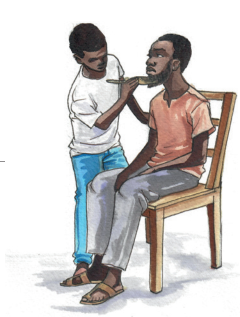

■ Wore dafa war a dem Waalo.

● Picc mi moo cof pepp mi Caane wacc ci ëtt bi.

n - N	nen	
nn	gënn	

★

ë	nn	ënn
u	n	un
o	n	on
n	ii	nii

▲

i	nn	inn
o	nn	onn
n	ee	nee
n	u	nu

■	ënn	un	on	nii	enn	ni
●	inn	onn	nee	nu	ann	ën

★	ton	ni	tonni
▲	tàn	neef	tànneef
■	nii	nal	niinal
●	gén	ne	génne
♥	so	nn	sonn

na	taal	nataal
nëb	bu	nëbbu
na	taal	nataal
wo	ne	wone
cuu	ne	cuune

★	tonni	nataal	niital	fenn
▲	tànneef	nëbbu	ënnati	senn
■	niinal	nataal	fanaan	gënn
●	génne	wone	Naata	natt
♥	sonn	cuune	nettali	sën

N	n	n	N
noo	aan	ne	aan
daan	senn	soon	dënn
tànnal	feneen	tonni	noppi

★	n	n	N	n
▲	n	N	N	n
■	n	N	n	N

★	no	unn	énn	nat
▲	enn	ni	nal	ënn
■	gënn	nataal	fenn	nooteel

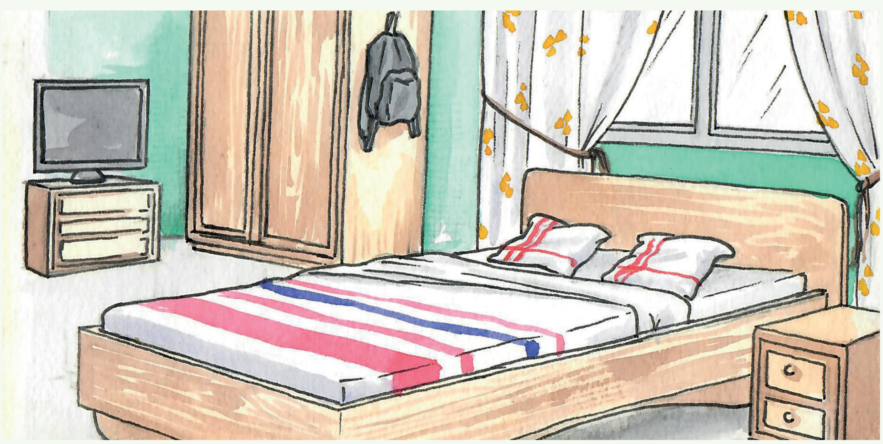

★

Néegu Nenne Aan bi

Néegu Nenne Aan bi dafa taaru. Lal bi dafa gudd te kowe. Ci gannaaw armuwaar bi la wékk saagam. Teg na tele bu mag ci ab taabal, ci wetu lal bi. Nenne Aan daal ku bëgg boppam la.

n

nen

Néegu Nenne Aan bi dafa taaru.

N	n	N	n
na	nii	onn	ann
ën	enn	ënn	née
néeg	séenu	génne	Nenne
Naata natt na ci piis bi lu ëpp.			
Nenne Aan, néegam bi dafa taaru. Lal bi dafa gudd te kowe. Ci ginnaaw armuwaar bi la saagam ba wékke.			

n

gënn

Nenne fab na gënn gi, soq suuna si.

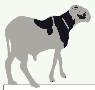

n	W	u	d	uu
óo	N	w	Ee	D
X	z	Ë	ó	ëe

★	née	nuu	xée	woo
▲	onn	udd	uq	ex
■	éeg	óot	wee	nuu

★	Awa Faal dafa tawat.
▲	Wore mii ku bëgg dëkkam la.
■	Golo gi këf na li ci loxo xale bi daldi fëx, uti àll ba.

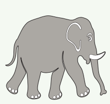

Këru cosaan

★ Danu dugg ci gaal gi, man ak sama maam. Nu war a weesu dex gi, dem ca wàllaa. Ba nu eggee, nu waxtaan, tàbbi ci ab néeg, di dallu. Maam xamal ma ni foofu mooy sunu këru cosaan.

★	Ku daan sa doole am loo tedde.
▲	Wax sa xalaat dina dàq réeroo.
■	Xale dafa war a dem ekool, uti xam-xam.

Kinne

★ Nees tuut, ma dégg coow lu bari, fekk Kinne la, sama sëtu maam bi ci kër gi. Xale bi dugg ci néeg bi, daw utali sama maam mi toogoon ci lal bi. Sama maam xamale ko ak man. Kinne bég lool, di reetaan.

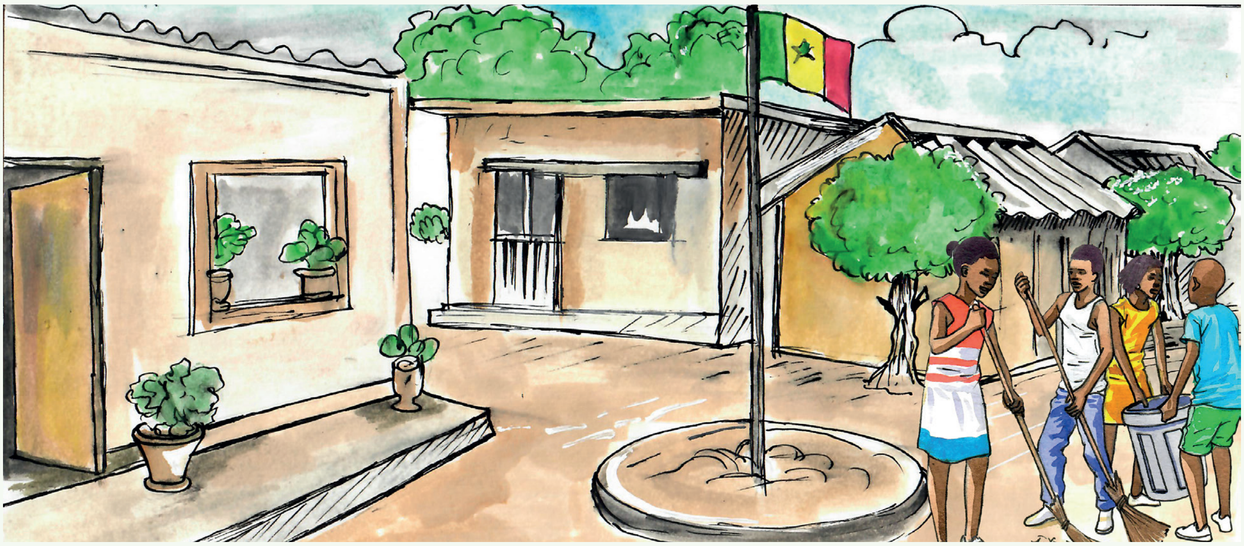

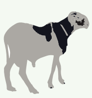

n	w	d	uu	x
g	w	ëe	é	óo
née	eww	ënn	dóo	edd
dënnu	gane	lewwi	wure	dóor

■ Gaal gi dem na.

● Coon nee na cas ceen gi.

■ Asamaan sii di dënnu mat naa sóoraale.

● Dollil tuuti xorom ci cin li.

■ Fabal gënn gi, soq basi bi.

● Foral li ci buntu kalaas bi.

■ Waali gis na till gi.

● Suba ci guddi la Nabu di dem Waalo.

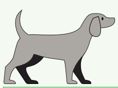

j - J	jasig	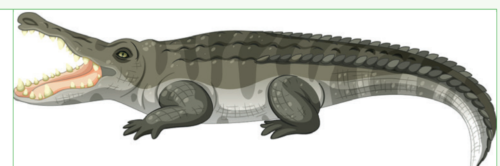
jj	béjjen	

★

j	u	ju
ee	j	eej
ó	jj	ójj
e	jj	ejj

▲

à	jj	àjj
j	ii	jii
óo	j	óoj
i	jj	ijj

■	ju	eej	ójj	ejj	juu	jóo
●	àjj	jii	óoj	ijj	ujj	jee

★	xo	jog	xojog
▲	wuj	je	wujje
■	jo	te	jote
●	kuj	je	kujje
♥	gej	ji	gejji

boj	ji	bojji
jii	tu	jiitu
jaa	si	jaasi
dàj	ji	dàjji
gaj	jaat	gajjaat

★	xojog	bojji	jóge	juddu
▲	àjji	jiitu	Dojji	sojjet
■	jote	jaasi	dijjal	dajal
●	kujje	dàjji	joosu	soj
♥	gejji	gajjaat	sijaada	jeneer

j	N	w	c
eex	ja	enn	ojj
jo	duu	eej	occ
féexlu	Jenn	génne	wone

★	J	n	X	q
▲	q	j	x	n
■	j	N	J	q

★	ejj	ënn	àq	éex
▲	juu	ooj	xuu	àq
■	juroom	bojj	dàjji	joos

Bàjjen Xujja

Sama pàppa am na rakk ju jigeen ju tudd Xujja. Dafa jekk, xeereer, jë ba leer. Jikkoom moo di juboo ak képp ku mu dëkkal.

j

jasig

Xujja jigeen ju jekk la, te am bët.

j	n	w	d
éej	óow	occ	ujj
unn	ëjj	àww	xé
jiitu	bojj	waajal	naaje

Bàjjen Jama jigeen ju baax te am yitte la.

Tefes gi dafa sës rëkk ci géej gi. Suuf si dafa bari, neex a doxe. Du am garab. Duus, lu mu am am doole, du fa des. Géej, moom, melul ni tefes.

j

béjjen

Sama maam Jaaji dafa am bijjaaw.

j	q	N	w	C
D	j	n	W	q
w	c	d	C	n
n	W	J	c	d

■ Tefes gi dafa sës rëkk ci géej gi.

● Potu fuloor bi moo taaral sa buntu néeg bi.

■ Welo Nabil bi dafa bees, teg gi weex.

● Dég ku ko jóggi mu jam la.

■ Maam Jama saaf na gerte gu baree-bari.

● Picc mi tàgg na ci garab gi.

■ Xale bu góor bi dafa tegle.

● Xadi dafa dem Tugal.

ñ - Ñ	kaña	
ññ	suññeel	

★

a	ñ	añ
ñ	aa	ñaa
e	ññ	eññ
ñ	i	ñi

▲

e	ññ	eññ
u	ññ	uññ
ñ	u	ñu
a	ññ	aññ

■	añ	ñaa	eññ	ñi	ñee	oñ
●	eññ	uññ	ñii	ooñ	ñuu	ëñ

★	ña	gas	ñagas	ñaa	roo	ñaaroo
▲	suñ	ñeel	suññeel	Laa	ñaar	Laañaar
■	ba	ñal	bañal	lañ	set	lañset
●	ña	kk	ñakk	so	ññ	soññ
♥	gà	ññ	gàññ	roñ	le	roñle

★	ñagas	ñaaroo	jariñoo	ñooñu
▲	suññeel	Laañaar	soññati	ñakklu
■	bañal	lañset	doññeet	Añsu
●	ñakk	soññ	xeeñ	ñoominka
♥	gàññ	roñle	nettali	Ñooro

Ñ	ñ	ñ	Ñ
ñoo	eññ	uñ	eeñ
xaañ	gàññ	feeñ	dëññ
weñaar	soññati	ñebbe	uñña

★	ñ	ñ	Ñ	ñ
▲	ñ	Ñ	Ñ	ñ
■	ñ	Ñ	ñ	Ñ

★	ñe	eññ	uññ	ñeel
▲	àññ	ñi	ñol	ëññ
■	gëñ	ñaata	gàññ	Ñomre

★

Àqi xale !

Sunu Senegaal gii, réew mu toppatoo xale la. Bés bu nekk, dinañu dégg kilifa gu saafara tiisu xale walla ki néew doole. Nee nañu na xale di lekk ba suur, set te di sol lu set soog a dem wuti xam-xam.

ñ

kaña

Na mag ñi toppatoo sunu nekkin.

Ñ	ñ	Ñ	ñ
eeñ	ñóo	oññ	iiñ
ëñ	eñ	aññ	ñée
ñooñu	Ñaaña	xuññ	soññati

Suññeel, kenn du ko rëkk.

Ñaaña ak rakkam Nafi, ñoom ñaar ñoo bokk néeg ca Ñooro. Ñaari poti fuloor ñoo taaral néeg ba. Néeg ba am na lal bu mag ak armuwaar.

ñ

suññeel

Ñilaan soññ na waa këram ci liggeey.

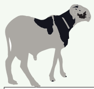

ñ	J	n	Ñ	d
óo	J	w	ée	U
X	q	Ñ	ëe	é

★	ñee	uññ	xoo	wuu
▲	oññ	unn	éeq	xóo
■	jii	óoj	e	nuu

★	Ñaaña mi ma xam, Ñooro la jóge keroog.
▲	Mareem Sooda, sa beñe bi neex na lool.
■	Nenne Ñaan dafa gàtt, ñuul, kanam gi leer, neex a ñeme.

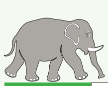

★

Gore

Ba nu àggee Gore, gis nanu fa kaso bu tuuti. Foofu lañu daan tëj ràpp ña ñu daan jàpp. La ca gënoon a tiis moo di seen nekkin ca bérab boobu.

★	Néeg bi dafa set, di xeeñ lu neex.
▲	Kenn ñemewul a lekk ci kalaas bi.
■	Dañel jënd na lañset bu mu watoo.

★

Sali ak pooju ginaar gi

Sali dafa xippi, xool, gis mu leer. Mu jóg, toog ca kow lalam, jàpp bopp bi. Xëdd nañu ba noppi. Ci bool bi tege ci wetam, pooju ginaar bu saf, bu ñu roof moo ci nekk. Moom Sali de, xolam neexul.

SEMAINE 19

BOOLE MOOÑ

★	Ñ	k	L	X	p	r
	Q	c	j	ée	Ë	é
	Ëe	w	n	M	uu	ée
	uu	ó	x	ee	Ó	óo
	b	q	e	f	L	m

▲	xee	ju	Bée	àtt	xaa	far
	iq	lu	Ko	ijj	àññ	éet
	kuu	le	Ca	wii	coo	cee
	oox	tu	uur	Cee	oq	ñe
	ëer	Mee	ejj	cu	aq	joo

■	xelli	saxaar	Roqi	Caane	xàjj
	takk	Wilaan	Felli	fete	teel
	jabar	xaaraan	Xujja	koll	tàwwi
	daqaar	weñaar	toqal	soccu	gàññ

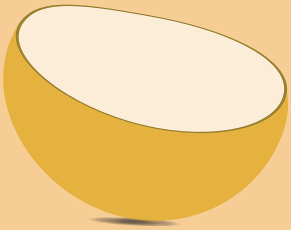

Bëre

Tabaski gu jot, ca ëllëg sa, bëre bu mag la waa Jiloor di amal. Foo tollu di dégg coow li. Fu nekk la nit ñi di bawoo, ci bépp gox. Jàmbaar gembu, buqat boqatu.
Ñi war a jàkkaarloo di bàkku, di wonewu. Ku nekk di dóor sa dënn, naan moo fi mën. Jigeen ñi, ñoom, ku ci nekk di sànni musoor, di wone sa xol bu sedd. Góor ña ak jigeen ña di joxe xaalis ! Bëreb ren bii de neex na lool !

★	Tabaski	Laata tabaski	Ëllëgu tabaski
▲	Jiloor	Jiwaalo	Jaamal
■	buqat	jàmbaar	Siporteer
●	naqari	neex	xumb

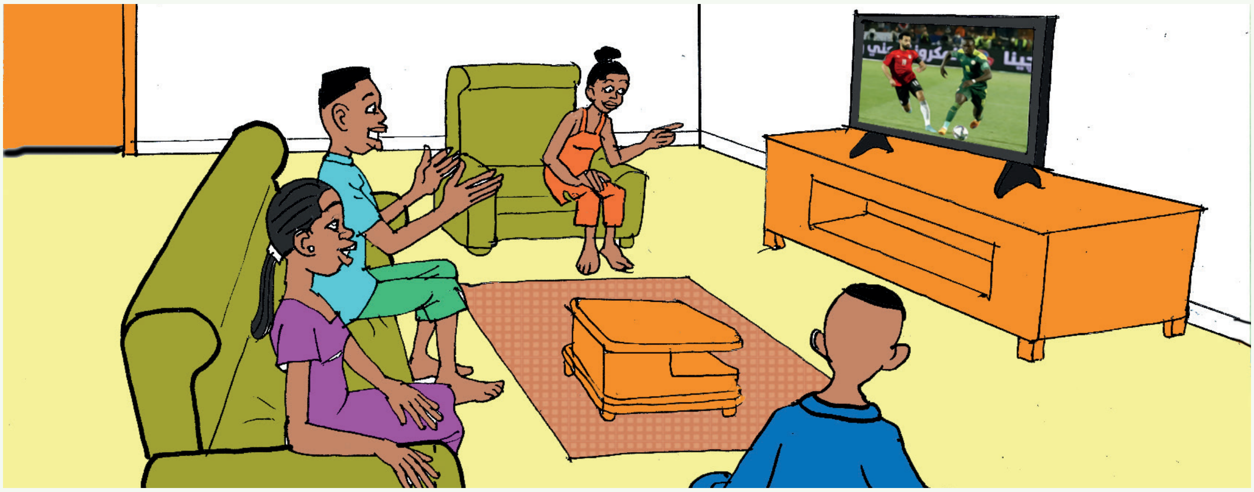

ñ	j	n	W	d
G	X	c	q	ó
ñu	uuj	éen	wóo	eq
wóolu	jéggi	dëññe	puj	nëbbe

■ Ñaamina dëkk bu mag la.

● Jama Aañ jubal na ca teen ba.

■ Kaña gi dugg na ci néeg bi.

● Ñàmbi lu am solo la ci nit.

■	Bul di tooñ ku la mag.	
●	Ñaaña tibbal tuuti ci ñebbe jooju.	

■	Jibi, bul di fowe lañset.	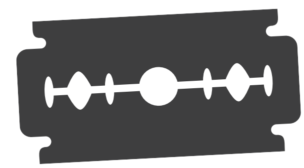
●	Dàqal suññeel boobu.	

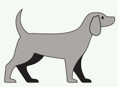

y - Y	yoo	
yy	noyyi	

★

y	uu	yuu
y	aa	yaa
ée	y	éey
i	yy	iyy

▲

ee	y	eey
i	y	iy
e	y	ey
ë	y	ëy

■	yuu	yaa	éey	àyy	yii	ay
●	eey	iy	ey	ëy	iy	yaa

★	yée	ne	yéene
▲	ya	boy	yaboy
■	yóo	tu	yóotu
●	tày	yi	tàyyi
♥	ya	beel	yabeel

tày	yel	tàyyel
yaa	tu	yaatu
Yu	ri	Yuri
ye	neen	yeneen
Ka	yel	Kayel

★	yéene	tàyyel	noyyi	yebal
▲	yaboy	yaatu	Yuusu	yàpp
■	yóotu	Yuri	yenu	yakk
●	tàyyi	yeneen	yëkk	baay
♥	yabeel	Kayel	làyyi	yéene

Y	ñ	J	N
àyy	ñoo	ujj	een
wé	aw	odd	uuy
bàyyi	puj	ñoor	yaru

★	Y	ñ	j	N
▲	d	Uu	ó	Ée
■	w	ñ	ii	y

★	oy	wuu	doo	Née
▲	oññ	ew	óot	enn
■	géey	yeewu	daay	doylu

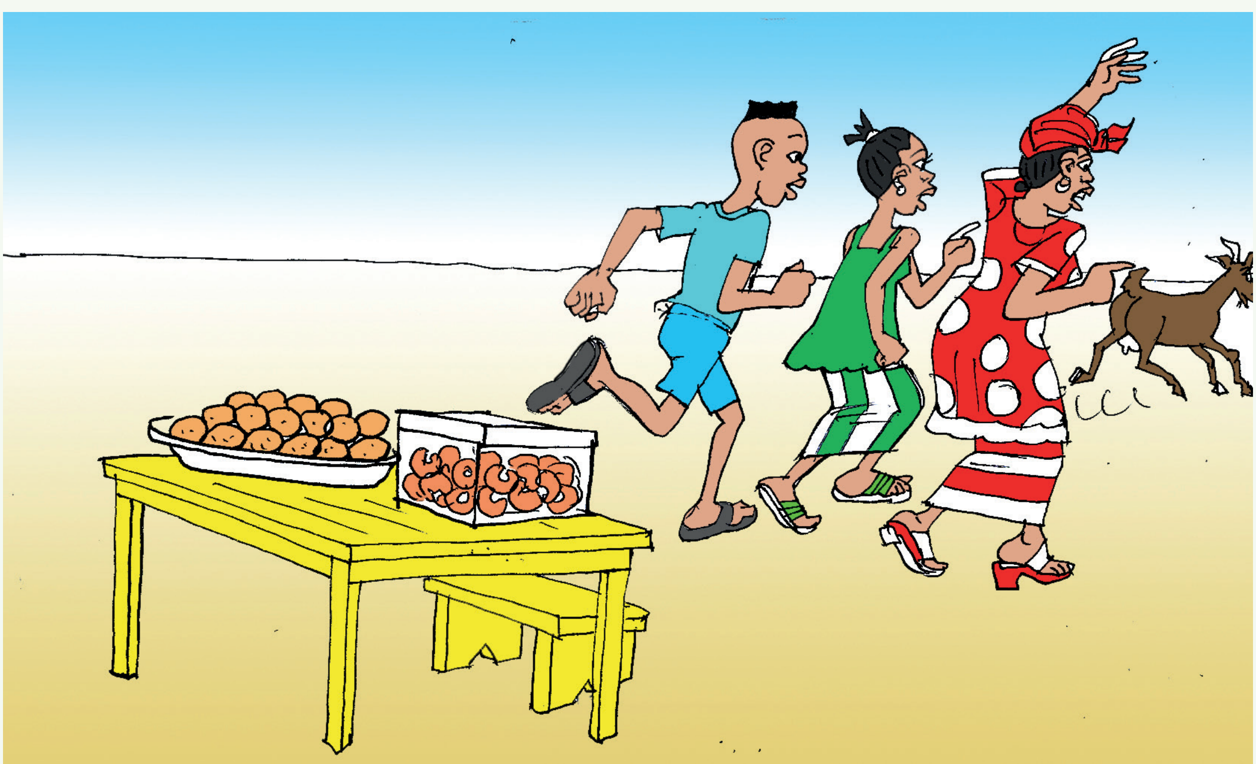

Yaasin ak béy wa

Yaasin, jaaykatu beñe la, ku sàggan la. Dafa topp xale yi di soow, faf aw béy ne càppit wenn beñe. Yaasin fëx di yuuxu, naan : « Jàppalleen ma béy wi, yeew ! Ée, jaaral fee ! Jàppleen ko de ! Bu mu leen rëcc ! Yata, yow ak Yuusu, karleen ko te bàyyi seen ree ji ! » Béy wa nee na mes.

y

yoo

Bàyyil Yoro mu dem, tàyyeelul.

y	ñ	j	n
joo	eññ	àyy	éen
oon	ejj	nuu	yóo
yureet	soññ	weñaar	Tóoni

Yaaya ak Yoro yàq nañu seen xaalis ba mu jeex.

Nanu aar bàyyima yi. Dañu am bakkan, di noyyi ne nun. Amal nañu nu solo ci fànn yu bari. Kon nanu soññe ci yëräm leen.

y

noyyi

Bàyil Yoro mu dem, tàyyelul.

y	Ñ	j	n	Uu
d	W	ñ	D	k
J	n	N	y	é
Y	J	ñ	d	Ée

■ Toolu gerte bi dafa yaatu.

● Tey la bésub ñakku ci Kaymoor.

■ Bul di teg lu metti bàyyima yi.

● Nanu bàyyi di tilimal sunu gox.

■ Sa xar mi yewwiku na.

● Meññeefu ñebbe xorom la ci cerey baase.

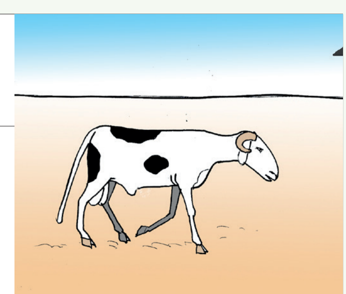

■ Xale yépp war nañoo jàng.

● Nanu jàppoo setal gox yi.

mb- Mb	mbaam	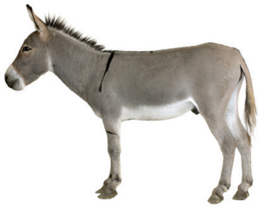

★

mb	a	mba
ë	mb	ëmb
a	mb	amb
mb	ee	mbee

▲

o	mb	omb
mb	ó	mbó
mb	aa	mbaa
e	mb	emb

■	mba	ëmb	amb	mbee	àmb	umb
●	omb	mbó	mbaa	emb	mbi	mbii

★	só	mbi	sómbi	xo	mb	xomb
▲	Tà	mbaa	Tàmbaa	Sà	mbu	Sàmbu
■	ro	mbul	rombul	mbu	ru	mburu
●	mb	ër	mbër	gu	mbe	gumbe
♥	to	mbe	tombe	no	mbo	nombo

★	sómbi	xomb	Ndumbe	mbégte
▲	Tàmbaa	Sàmbu	Xombol	Mbaay
■	rombul	mburu	mbuus	Kumba
●	mbër	gumbe	Mbuub	mbaxal
♥	tombe	nombo	dumbul	Mbóoja

Mb	mb	mb	mb	Mb
mba	omb	emb	mbu	mbaa
omb	ëmb	mbii	mbóo	mbë
Mbow	xamb	Xombol	gamb	dàmba

★	Mb	mb	Mb	Mb
▲	mb	Mb	Mb	mb
■	mb	Mb	Mb	mb

★	mbóo	ëmb	mbée	eemb
▲	mbu	àmb	mbaa	omb
■	mbootu	Mbóoja	jembe	mbonaat

Mbonaat mi

★ Faama Ba am na mbonaat mu rafet. Mbóoja Mbuub moo ko ko may. Bés bu nekk, dina ko may mburu. Dina ko jox itam mu naan. Bëggul sax ku ko jege rawatina laal ko.

mb

mbaam

Mbóoja moo may Faama mbonaat.

Mb	mb	Mb	mb
mbee	emb	omb	mbuu
mbii	ómb	mbë	umb
mbaxal	jàmbaar	mbootu	mbana
Sàmba jàmbaar la ci liggeey bi.			
Mboose ku bëgg mbuum la te du ko Jëmbat. Loolu mënul a nekk. Na dem kër Sàmba, wuti ko fa, jëmbat ko.			

mb

mbaam

Mboose ku bëgg mbuum la.

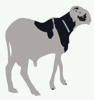

mb	Y	ŋ	J	n
W	d	Ée	óo	O
i	g	x	D	c

★	mboo	oy	eññ	ujj
▲	Wó	od	ënn	góo
■	ibb	gó	ex	àq

★	Mbëtt mi daw na dellu ca àll ba.
▲	Xar mi jur na biig mbote mu rafet kaar.
■	Mbaar mi daanu na biig, ci taw bi.

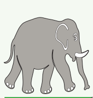

Jëmbat garab

★ Jëmbat garab lu baax la. Ku romb mën cee féexlu. Jur gi fa lañuy nekk, di foraatu. Ku xiif mën cee witt, lekk ba suur.

★	Xadi mooy togg sómbi mboq bi nuy reere.
▲	Su guddi gi xaajee, mbedd mi dafay wéet.
■	Mboq nee na gàññ ci nawetu ren bi.

★

Làmb

Làmb, powum cosaan la. Dina xumbal gox, wone la amoon démb. Xale yi dañu fay feeñal xam-xam bu leer. Mbër mu taxaw sa moroom tëkku la. Làmb, lu nu war a dekkal.

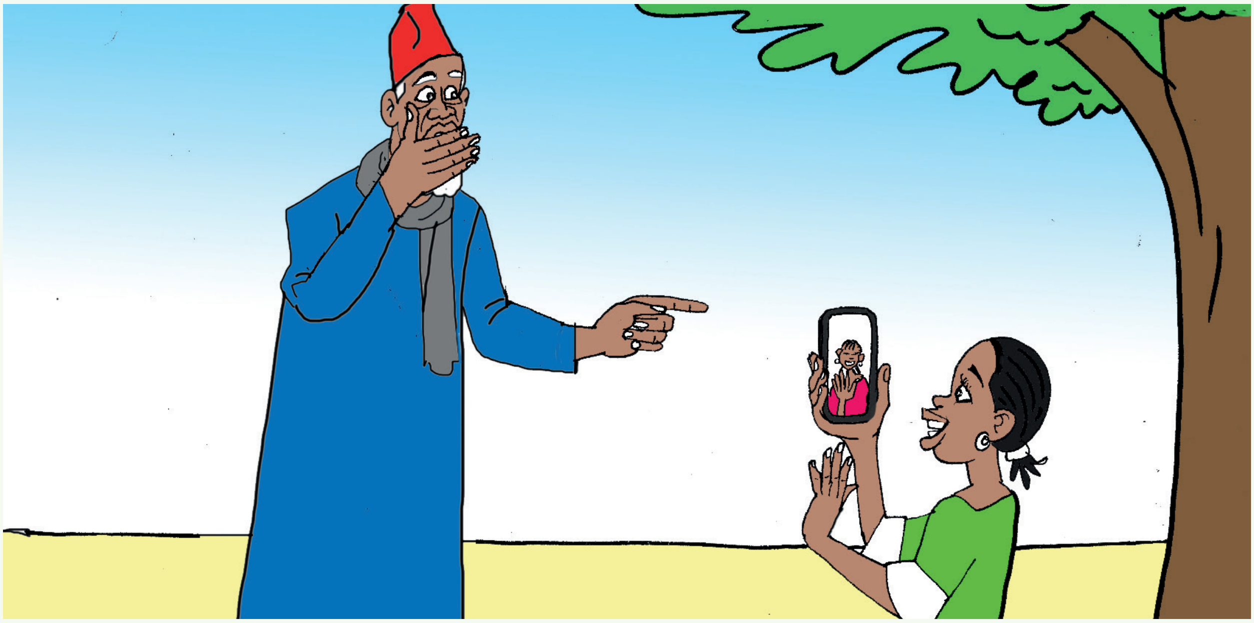

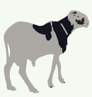

mb	y	ñ	n	w
ñ	mb	w	y	n
omb	wee	uñ	eey	óon
mbool	waññi	nombo	yónni	waañ

■ Kombe ku bëgg sómbi gerte la.

● Làmb ji xumb na lool.

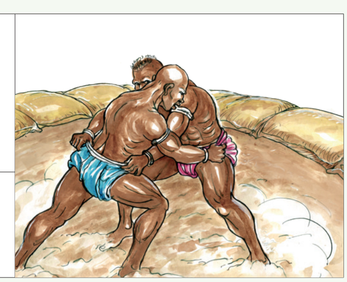

■ Mbisaan war na mbaam mi, dem tool.

● Kumba romb na fi jëm Mbaan.

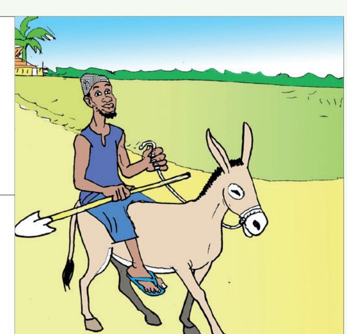

■ Ayda boyal na furno bi.

● Welo Yaram bi, teg gi dafa yaatu.

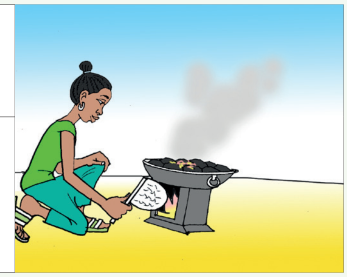

■ Yoro, jaaykatu mburu la.

● Yooral baag bi ci teen bi.

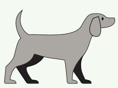

nd - Nd	ndënd	

★

nd	aa	ndaa
à	nd	ànd
ë	nd	ënd
nd	uu	nduu

▲

u	nd	und
nd	e	nde
nd	óo	ndóo
o	nd	ond

■	ndaa	ànd	ënd	nduu	énd	ndii
●	und	nde	ndóo	ond	iy	ind

★	ndo	gal	ndogal
▲	i	nde	inde
■	Ndee	ne	Ndeene
●	ndaa	ma	ndaama
♥	ndax	te	ndaxte

ndi	mo	ndimo
nda	je	ndaje
ndo	mbo	ndombo
fo	nde	fonde
ndi	gal	ndigal

★	ndogal	ndimo	ndono	xandal
▲	inde	ndaje	ndorteel	ndës
■	Ndeene	ndombo	Ndaari	Ndebe
●	ndaama	fonde	Ndaara	ndam
♥	ndaxte	ndigal	ndimbal	Ndóoy

Nd	mb	Ñ	j
ujj	yuu	mbu	ond
aw	ndée	mba	yoo
Ndéri	nooju	mburu	ñoddi

★	Mb	nd	ñ	J
▲	n	mb	j	Nd
■	Nd	ñ	mb	y

★	mbee	uy	nduu	oñ
▲	oññ	ind	yóo	emb
■	mbege	Ndànd	juroom	gàññ

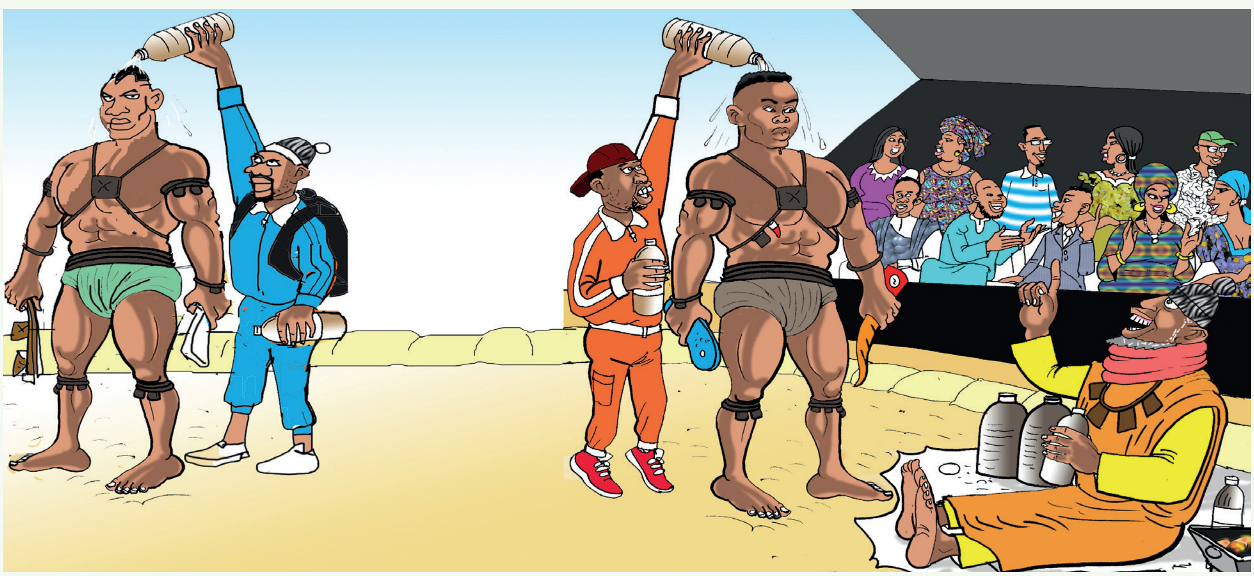

★

Làmb ji

Làmb ji nu doon xaar tey jii lay am. Mbër mu nekk gàddu na ay ndaa yu ndaw. Ku nekk di yaakaar ni yaay daan. Léewtoo bi di waaj a tàmbali.

nd

ndënd

Mbay Jéey, tëggal ndënd yi.

nd	ñ	y	mb
ndoo	ijj	àmb	ñii
yuu	mbee	oñ	ndóo
juroom	meññeef	mbootu	Ndeela
Ndox mu sell mooy indi wér.			
Làmb, powum cosaan la. Dina xumbal gox, wone la amoon démb. Dafa am solo.			

nd

ndënd

Mbër mu samp ndënd sa moroom sempi.

mb	Nd	w	j	ñ
nd	j	j	nd	ñ
W	j	Nd	y	mb
n	nd	ñ	nd	y

■ Taalal làmp bi dafa lëndëm kurus.

● Fompal bu baax siis bi dafa tilim.

■ Mbër yee nekk ci géew bi di fecc.

● Jëmbat garab lu am solo la.

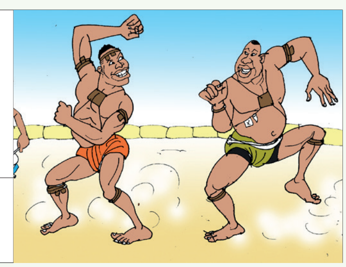

■ Li ñu pompe ekool bi moo dàq yoo yi.

● Wittal ci màngo googu, lekk ba suur.

■ Demba ruuj na toolam.

● Faana dem na kër doktoor.

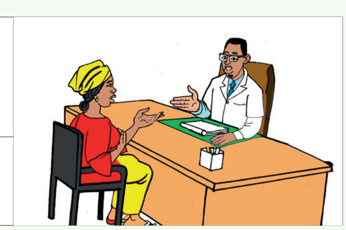

ng - Ng	màngo	

★

ng	uu	nguu
i	ng	ing
ng	ë	ngë
a	ng	ang

▲

o	ng	ong
ng	é	ngé
ó	ng	óng
ng	ée	ngée

■	nguu	ing	ngë	ang	ngo	ung
●	ong	ngé	óng	ngée	ngii	ong

★	da	nga	danga
▲	ngë	neel	ngëneel
■	dë	ngal	dëngal
●	nge	mbu	ngembu
♥	të	ng	tëng

sa	ngu	sangu
nge	law	ngelaw
so	ngu	songu
ngon	nal	ngonnal
pi	ngu	pingu

★	danga	sangu	langal	song
▲	ngëneel	ngelaw	ngemb	ngoon
■	dëngal	songu	dinga	Sengoor
●	ngembu	ngonnal	Ngom	dinga
♥	tëng	pingu	Ngaan	Ngodiba

Ng	ng	ng	ng	Ng
nguu	ong	eng	ngu	ngaa
ong	ëng	ngii	ngóo	ngë
Ngóolum	làngaa	ngaska	Ngàcc	nguri

★	Ng	ng	Ng	Ng
▲	ng	Ng	Ng	ng
■	ng	Ng	Ng	ng

★	ngóo	ëng	ngée	eeng
▲	ngu	àng	ngaa	ong
■	sàngu	ngooñ	Ngenaar	Ngóone

Ngóone

★ Ngóone dem na kër doktoor, ñu dindil ko bëñ biy metti. Bëñ bi yanqul, dafa bënn. Doktoor Giro bindal na ko garab yi mu war a jël. Bi mu egsee ci kër gi, dafa naan ay garabam, dugg ci néeg bi, tëdd.

ng

màngo

Wittal ma ci màngo googu.

Ng	ng	Ng	ng
ngee	eng	ong	nguu
ngii	óng	ngë	ung
jàng	ngénte	jàngoro	lingeer

Ngelaw li moo fàq banti garabu mbuum gi.

Su ginaar yi màggee, direktëer dafay wax ñu jaay leen. Xaalis bi ñu defare ci bunti ngunu yi dàjjiku.

ng

màngo

Ngaan ku taaru la ; moom lingeer la.

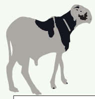

mb	d	w	N	j
Ñ	ng	j	mb	nd
nd	mb	w	Ng	mb

★	ndoo	ong	eng	und
▲	mbó	ond	ëmb	ngóo
■	ind	ngó	emb	àng

★	Dafa ko song yëngal ko mu daanu.
▲	Ngisali moo ko jàppale ci ngénte li
■	Soo noppee abal ma sa ngaska li.

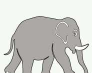

Mbote mi

★ Mbote mi ci kër gi dafay fo ak xale yi saa su nekk. Sóogi mi koy yar lu mu yore jënde na ko meew, di ko nàmpal. Su maree, mu jox ko ndox mu naan. Ngoon gu jot, mu ànd ak moom te du ko takk.

★	Ndogu li neex na ci kër maam Ndeene.
▲	Déel naan ndox mu set te sell.
■	Tàngoor wi dafay ñoral màngo yi.

★

Toolu Ngañ Demba

Ngañ Demba ruuj na toolam moo tax gàncax gi rafet. Xaalis bi ko bànk bi abaloon la jënde tool bi. Moom de, sànkul alalam. Ku mën a taxawu ay mbokkam la. Looloo tax yaayam Ngaan Kan gërëm ko, sargal ko, ñaanal ko.

Ng	nd	mb	ñ	y
j	n	w	d	ng
ing	mbu	uñ	end	oy
Ngóone	dend	ñàmbi	ngeer	dëngal

■ Suba gu jot ma lekk mburu mu tàng.

● Dëngalal barigo, bi root ci ndox mi.

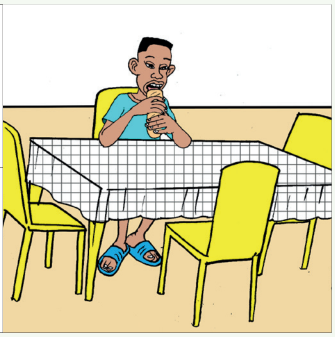

■ Ngóone witt na ci ñebbe mi.

● Gaalu Ngaala teer na ci tefes gi.

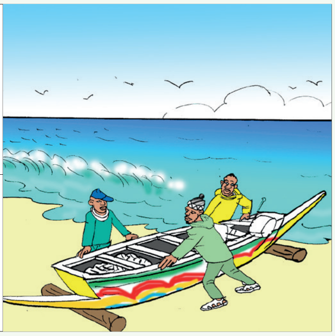

■	Toggkat yi teg nañu mbana yu rëy.	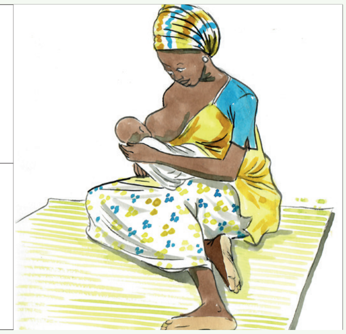
●	Ngaan a ngi nàmpal doomam.	

■	Mbër yi songoo nañu.	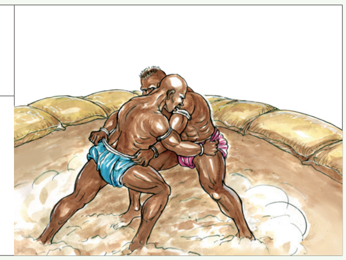
●	Astu jël saagam, dem jàngi.	

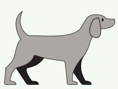

nj - Nj	njamala	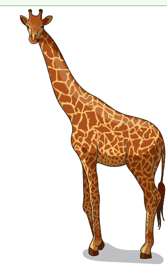

★

nj	i	nji
ë	nj	ënj
ó	nj	ónj
nj	uu	njuu

▲

ó	nj	ónj
nj	uu	njuu
a	nj	anj
nj	oo	njoo

■	nji	ënj	ónj	njuu	njee	inj
●	ónj	njuu	anj	njoo	inj	njó

★	Nja	ga	Njaga	mjàm	pe	njàmpe
▲	njul	li	njulli	njuu	ma	njuuma
■	Njà	mbur	Njàmbur	nja	riñ	njariñ
●	njax	laf	njaxlaf	nja	boot	njaboot
♥	nju	gub	njugub	njëk	ke	njëkke

★	Njaga	njàmpe	Njàmbur	njariñ
▲	njulli	njuuma	njaboot	njugub
■	Njàmbur	njariñ	Njaay	Njaafat
●	njaxlaf	njaboot	Njole	Njéeme
♥	njugub	njëkke	Njóobeen	Njigi

Nj	ng	nd	mb
ànj	nguu	ànd	mbo
emb	und	nji	mba
Njigi	ngooñ	Mbaru	ndaga

★	nj	Ng	nd	Mb
▲	y	nj	ng	ñ
■	nj	j	n	ng

★	ngee	njuu	unj	ànd
▲	mbii	njee	ndu	ëng
■	dëngal	njàmpe	ndombo	mbégte

Xel du doy

Njaase, yow ak Njéeme laay waxal. Su ngeen di jàngi, jógleen njël, sangu, ndékki. Buleen taxawaalu fenn.

Bu dee ci jamonoy sedd, solleen yére yu diis. Dàll itam, deeleen ko sol. Nangeen moytu lekk yi ñuy jaay ci mbedd yi. Defleen fulla ak fayda ci seen njàng.

nj

njamala

Njàmme Njaay toj na njaq li.

nj	ng	nd	mb
mboo	inj	ànd	nge
nguu	ndee	onj	ngóo
njombe	Njambaan	Njuga	ndengeñ

Njamala gi lekk na ci xobi garab yi.

Nawet bi jot na. Njaga xéy na dem tool. Mébetam mooy mbey mi indil ko njariñ

nj

njamala

Njamala gi lekk na ci xobi garab yi.

nj	Nd	ng	mb	y
ñ	j	n	w	d
Y	mb	nj	nd	mb
mb	nj	nd	j	w

■ Njaga defal na xar mi ngooñ.

● Astu mu ndaw gone gu dëgër bopp la.

■ Ngóone jigeen ju mën a defar ngallax la.

● Mbër mi takk na ngembam ba mu dëgër.

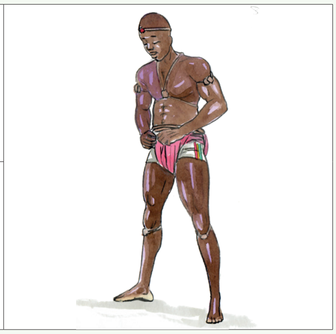

■ Ngañ, ku mën a defar oto xale la.

● Njulli dafay déglu selbeem.

■ Njaase dafa sibiru.

● Ngelaw li dafa bari.

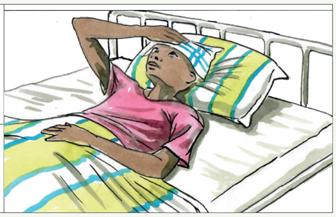

ŋ- Ŋ	ŋàdd	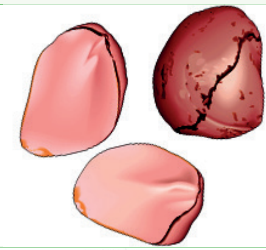
ŋŋ	faŋŋe	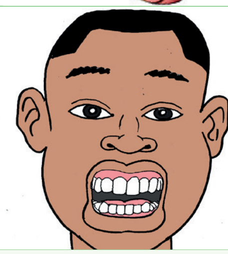

★

ŋ	a	ŋa
o	ŋ	oŋ
à	ŋŋ	àŋŋ
a	ng	ang

▲

ë	ŋŋ	ëŋŋ
ŋ	ii	ŋii
e	ŋŋ	eŋŋ
ŋ	uu	ŋuu

■	ŋa	oŋ	àŋŋ	ang	eŋ	ŋe
●	ëŋŋ	ŋii	eŋŋ	ŋuu	ŋoo	uŋ

★	da	ŋar	daŋar	to	ŋal	toŋal
▲	paŋ	ŋet	paŋŋel	noŋ	ŋe	noŋŋe
■	dà	ŋŋ	dàŋŋ	ŋaa	wu	ŋaawu
●	dii	ŋat	diiŋat	Se	ŋoor	Seŋoor
♥	ŋe	bal	ŋebal	ŋa	laab	ŋalaab

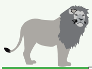

★	daŋar	toŋal	ŋareñ	ŋexal
▲	paŋŋel	noŋŋi	joŋe	ŋoos
■	dàŋŋ	ŋaawu	Ñaŋa	limoŋ
●	diiŋat	Seŋoor	Falaŋ	jataŋ
♥	ŋebal	ŋalaab	ŋeer	Ñaŋ

ŋ	ŋ	Ŋ	ŋ	Ŋ
ŋu	ŋëp	ŋaaŋ	uŋ	ŋëb
uŋŋ	ëŋŋ	ŋii	ŋóo	ŋë
dàŋŋ	faŋŋe	ŋoos	jataŋ	daŋar

★	ŋ	ŋ	ŋ	ŋ
▲	ŋ	ŋ	ŋ	ŋ
■	ŋ	ŋ	ŋ	ŋ

★	ŋóo	ëŋ	ŋée	eeŋ
▲	ŋu	àŋŋ	ŋaa	oŋŋ
■	dàŋŋ	Falaŋ	ŋeeñal	diiŋat

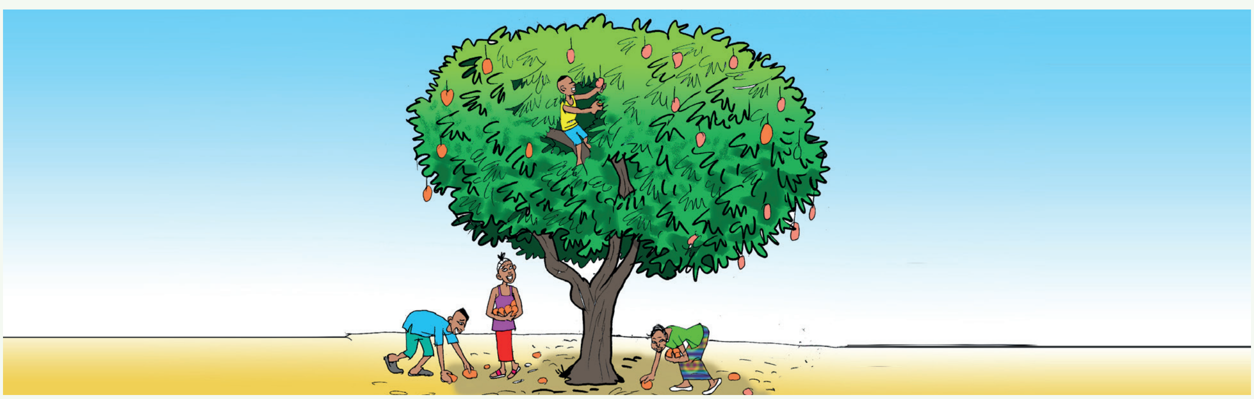

Dëgër bopp baaxul

★ Omar ku dëgër bopp la. Tey jàngiwul. Mu ànd ak ay xaritam, dem wuti màngo. Yéeg na ci garab gi faf xàwwiku ne gàŋŋ ci suuf. Yàlla baax na ba dammul. Waaye tànk ba newwi na.

ŋ
ŋàdd
Ñaŋa nelaw na ba jant bi ne dàŋŋ.

ŋ	ŋ	ŋ	ŋ
ŋee	eŋ	oŋ	ŋuu
ŋii	óŋŋ	ŋë	uŋŋ
jalaŋ	ŋexal	limoŋ	ñàmbi

Ñaŋa def na limoŋ ci jën yi.

Faatu Ñaŋ génne na otoom ci buntu kër gi.
Fomp na ko ba mu set wecc.
Daldi na ciy dugg, taal ko, dawal dem ca liggeey ba.

ŋ
faŋŋe

Fas wi ŋexal na.

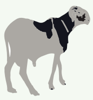

ŋ	nj	ng	Nd	mb
y	ñ	j	n	w
d	ŋ	nj	Mb	nd

★	ŋoo	onj	emb	ung
▲	jóo	oŋ	ëng	ndóo
■	ing	njó	eŋ	àŋŋ

★	Njéeme, jigeen ju joŋe la.
▲	Lalalal maam Ndeene basaŋ gi.
■	Lu tax nga ni dàŋŋ ci naaj wi ?

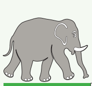

★

Tàyyeel baaxul

Móodu góor gu tàyyeel la.
Bu ñépp demee tool, fi mu toog la naan noŋŋ, ñu koy soññ ak a soññaat. Yenn saa yi sax dañu koy ŋàññ muy door a jóg.

★	Ŋàññ sa moroom du jëf ju rafet.
▲	Seŋoor sunu njiitu réew la woon.
■	Buur baa ngi ni noŋŋ ci kow fasam.

Bukki

★ Bukki dafa xiif te gisul yàpp. Biir bi di metti muy gaññ di jooy. Nees tuuti, mu séen Suññeel di romb. Mu fëx topp ko, Suññeel gaaw banku. Xol ba jeex mu ñéññi, won ko gannaaw ne meŋŋ.

ŋ	nj	ng	nd	mb
y	ñ	j	n	w
àww	nu	ijj	oñ	óoy
mbool	und	nge	nju	oŋ

- Aana Ñaŋ taal na rajo bi.
- Fas wi ŋexal na.

- Ñaaña xale bu ŋaamu la.
- Làlla lal na basaŋ gi.

■ Juma def na limoŋ ci jën yi.

● Li nga teg ci taal bi ŋeer na.

■ Ñaŋa moo tax nu daje fi.

● Kan moo jataŋ xar mi ?

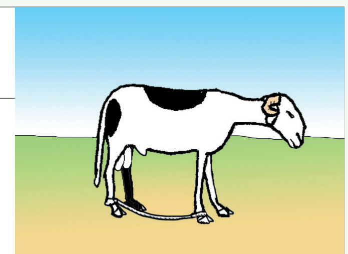

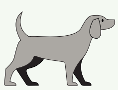

h - h	jahaar

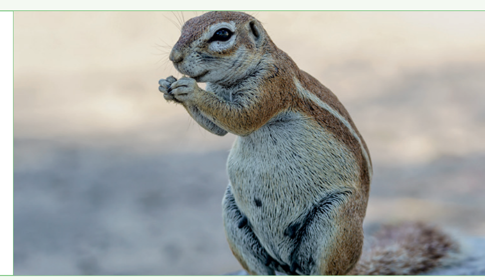

★

h	o	ho
h	uu	huu
a	h	ah
ée	h	éeh

▲

h	ee	hee
h	é	hé
ii	h	iih
h	ë	hë

■	ho	huu	ah	éeh	óoh	hu
●	hee	hé	iih	hë	hi	aah

★	we	ham	weham
▲	jë	ham	jëham
■	le	hal	lehal
●	haa	da	haada
♥	har	tu	hartu

ree	ham	reeham
ruu	ham	ruuham
noo	ham	nooham
hée	gal	héegal
ree	ham	reeham

★	weham	reeham	lehal	Halwaar
▲	jëham	ruuham	haada	halmet
■	lehal	Haamit	halag	haawo
●	haada	halmet	huloom	Hamaat
♥	hartu	héegal	haraw	hàtte

h	ŋ	Nj	ng
und	ong	njée	ha
ànd	mbuu	aah	nja
Njaase	Mbuur	Njong	Ñande

★	h	ŋ	nj	ng
▲	ñ	y	mb	nd
■	j	n	w	d

★	duu	eww	on	ijj
▲	nde	mbaa	oy	eññ
■	ràññee	njub	haalu	ŋereñ

Li ci lël

Ci sunu haada, góor dafay dugg lël. Xale yépp lañuy yóbbu ca hàll ba. Lépp ñoo koy hànd di def. Dinañu fa toog hay weer. Foofu dinañu fa toj seen xol, tàggat leen fa ngir ñu doon góor dëgg.

h

jahaar

Jahaar ji ay weham lay gase.

h	ŋ	nj	ng
eng	nja	oŋŋ	huu
ŋu	ngo	enj	aah
hartu	ŋas	ngoon	Njala

Haali habal na Hàjja hàlluwa ji.

Halima danu koy takk tey. Danu war a hamal xew wu rëy. Ñépp a koy waajal.

h

jahaar

Hindil ma sama hileer.

h	c	ŋ	x	nj
q	ng	d	nd	w
mb	n	y	n	j
nj	ŋ	h	ñ	n

■ Hawa mooy lehali doomam.

● Tey la ngénte li.

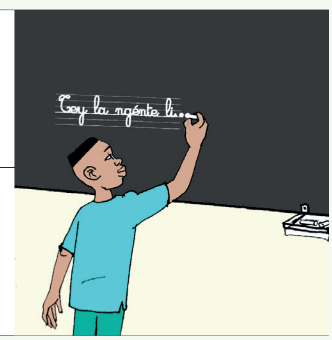

■ Haadi bind na kàddu gi.

● Doomu Halima dafa sibiru.

■ Tey la hubbite ekool.

● Hajaa topp na Ummi màrse.

■ Jamonoy góob hegsi na.

● Hammadi ku mën a futbal la.

-	gaynde-géej	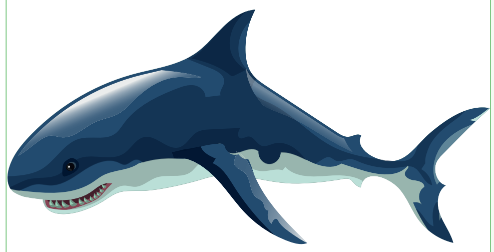

★

g	a	ga
g	ée	gée
k	ë	kë
t	e	te

▲

ŋ	i	ŋi
g	aa	gaa
r	aa	raa
b	a	ba

■	ga	gée	kë	te	së	at
●	ŋi	gaa	raa	ba	wi	ël

★	gay	nde	gaynde
▲	dàŋ	ŋi	dàŋŋi
■	kë	ri	këri
●	ta	mal	tamal
♥	yol	li	yolli

g	éej	géej
xa	tal	xatal
jë	li	jëli
pa	ti	pati
ca	tu	catu

★	gaynde-géej	xam-xam	saf-cin
▲	dàŋŋ-dàŋŋi	wis-wis	tés-tési
■	kër-këri	pat-pati	aji-gëm
●	tam-tamal	wis-wisal	yat-yati
♥	yoll-yolli	diw-tiir	xat-xat
	war-wari	jëf-lekk	fël-fël

H	h	h	h	H
aah	huu	eh	hu	haa
ong	ëng	ngii	ngóo	ngë
hartu	wat-wati	hileer	toq-toq	fët-fëti

★	H	h	H	H
▲	h	H	H	h
■	h	H	H	h

★	hóo	ëh	hée	eeh
▲	hu	àh	haa	oh
■	xët-xët	koŋ-koŋ	jahaar	Hàjji

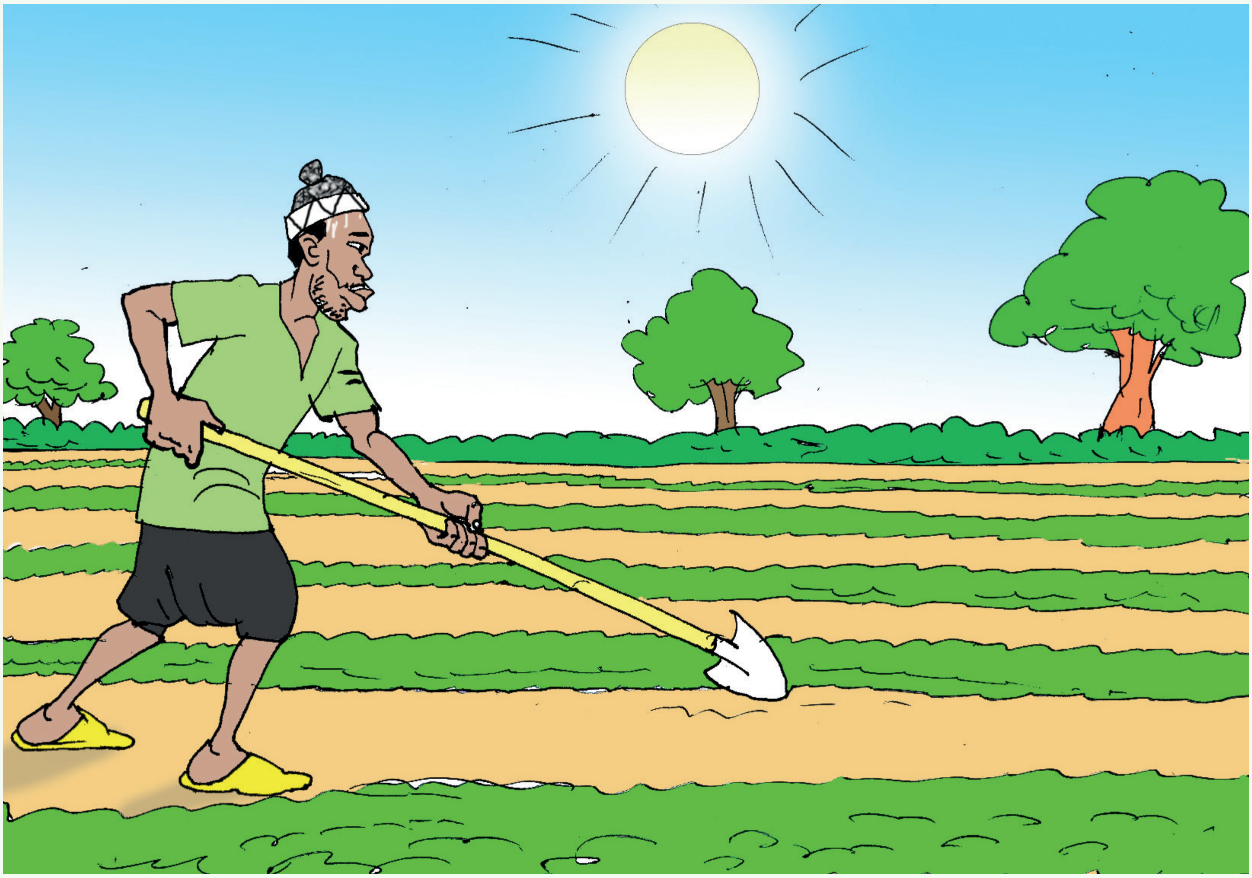

Beykat bi

Haali beykat bu jàmbaare la. Mu ngi dëkk Hidda. Suba su ne, mu gàddu hileeram jëm tohool. Ku am pas-pas la te mën a kër-këri. Buy liggeey, dafay ñaq ba jëham tooy xipp. Waaye bu jamonoy góob hegsee, mu kontaan.

Haadi
Sañ-sañ

Haali beykat bu am pas-pas la.

H	h	H	h
hee	eh	oh	huu
hii	óh	hë	uh
mën-mën	nes-nesi	hileer	haalu

Haadi dafa tës-tësi ba sonn.

Xaj dafa gal-gal Golo rekk, fit wi di tëf-tëfi. Gëleem ne ko bul yat-yati, yaa ko dàq a bëre. Ñu jàppoo di wët-wëti.

Husey

yat-yati

Dafa tiit, di lox, di yat-yati.

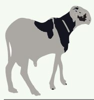

h	ŋ	nj	ng	nd
mb	y	ñ	j	n
w	d	q	x	c

★	co	xe	aq	idd
▲	eww	nu	oj	ñii
■	ey	emb	ha	njo

★	Pas-pas lu baax la ci nit.
▲	Raxasal taq-taq yi.
■	Dafa tiit, di lox, di yat-yati.

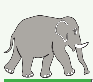

★

Golo

Golo dafa dugg ci toolu banaana bi, nar a def toj-toj. Bi ko Bukki jàppee, mu rus ba di pat-pati. Waa dëkk ba fekk ko muy bis-bisi di jooy.

★	Sa liggeey bi bamul benn rëq-rëq.
▲	Fabal sa téere, wuti xam-xam.
■	Haadi mii di kox-koxi dafa soj.

Maam Hammadi

★ Maam Hammadi mag la. Moom ku am sañ-sañ la. Bés, danoo nekk di wej-weji, mu ne bëret ci basaŋ gi mu tëddoon, dox utsi nu. Ba mu egsee, mu ne nu :
« Wàññileen seen coow li te jóg defari sàkket wi.»

BOOLE MOOÑ

★

H	ŋ	Nj	Ng	o	mb
Y	ñ	j	n	W	d
Q	x	c	ó	óo	u
uu	é	ée	e	P	ë
m	k	nd	oo	i	ii

▲

eeb	jee	Bo	itt	faa	róo
is	huu	njo	ind	mbe	éey
wuu	ñe	Ja	dii	ooy	xee
ooq	cu	óor	kee	oq	ke
ëem	jee	eh	ku	anj	ndoo

■

hàgg	ŋalaab	ñeleŋ	Njoose
ngelaw	mbas	diw-tiir	ñeme
léebu	xibaar	wej-weji	yónni
sóoru	daŋ-daŋ	kër-këri	hóbbali

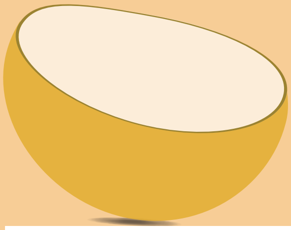

Xale bu baax

Maada Jonn am na fukki at. Moom mooy doomu Ngañ Jonn ak Màggat Faal. Ren dafa jàng bu baax moo tax mu dem Mbàkke seeti bàjjenam Ami. Bi muy dem, yóbbaale na mbaseñ bu rafet ngir may ko bàjjen ba, àjji ay limoŋ ngir moom. Loolu mooy jëfu nit ku baax.

★	Mari Ndaw	Maada Jonn	Faana Siise
▲	Mbàkke	Ndakaaru	Jifeer
■	mbaseñ	dàll	huloom

NATTUM TOLLUWAAY

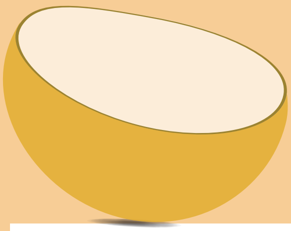

Baawnaan

Nawet door na, waaye tawul ca Ndumbelaan. Mag ñi gise, ne dañuy baawnaan.
Ca bés ba, jigeen ñi solu ni góor, góor ñi ni jigeen. Ñu ànd di tëgg, di woy naan : « Maam Yàlla, may nu ndox, danuy baawnaan ngoox i ngoox ».
Nees tuut, mu taw.

★	noor	nawet	ruuj
▲	Ay jàng	ngénte	baawnaan
■	dafa xiin	tawul	dafa taw